છપ્પર રચવાનું વર્ણન.

આવૃત્તિ ૧લી.

નકલ ૧૦૦૦.

સને ૧૯૨૧. સંવત ૧૯૭૭.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનારઃ—**હરિલાલ છોટાલાલ મહેતા,**
કાલકાદેવી રસ્તો, કાવેલ, ઘર નં. ૧૭, મુંબઈ, ૨.

છાપનારઃ—**મગનલાલ જગજીવનદાસ,** [૮૨૨×૭૭.]
શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ, ૩.

ઇશ્વર સ્વરૂપનું વર્ણન.

(છંદ) સ્તુતિ.

જય સગુણનિર્ગુણરૂપ રામ અનૂપ ભૂપશિરોમને,
દશકંધરાદિપ્રચંડનિશિચરપ્રબલખલભુજબલહને.
અવત્તારનર સંસારભારવિભંજિ દારૂણદુખ દહે,
જય પ્રણતપાલ દયાલુ પ્રભુ સંયુક્તશક્તિ નમામહે.
તવ વિષયમાયાવશ સુરાસુર નાગ નર અગ જગહરે,
ભવપંથભ્રમિતસુશ્રમિત દિનનિશિ ‐કાલકર્મગુણનીભરે;
જેહિ નાથ કરિ કરૂણા. વિલોકહુ ત્રિવિધદુખતે નિર્વહે,
ભવખેદછેદનદક્ષ હમકહઁ રક્ષ રામ નમામહે.
જે જ્ઞાનમાનવિમત્ત તવ ભવહરનિ ભક્તિ ન આદરી,
તે પાઇ સુરદુર્લભ પદાદપિ પરત હમ દેખત હરી;
વિશ્વાસ કરિ સબ આશ પરિહરિ દાસ તબ જે હોઈ રહે,
જપિ નામ તવ બિનુ શ્રમ તરહિં ભવનાથ સો સમરામહે.
તે બ્રહ્મ અજ અદ્વૈત અનુભવગમ્ય મન પર ધ્યાવહીં,
તે કહહુ જાનહુ નાથ હમ તવ સગુણયશ નિત ગાવહીં;
કરૂણાયતન પ્રભુ સદ્‌ગુણાકર દેવ યહ વર માગહીં,
મન કર્મ વચન વિકાર તજી તવ ચરણ હમઅનુરાગહીં.

અંગ ૧ લો.

દોહરો.

બ્રહ્મ જો વ્યાપક વિરજ, અકલ અનીહ અભેદ;
સોકિદેહધરિ હોય નર, જાહિ ન જાનત વેદ.

ચોપાઇ.

સુનહુ સતી તવ નારિસ્વભાઉ, સંશય અસ ન ધરિયે ઉર કાઉ;
જાસુ કથા કુમ્ભજ ઋષિ ગાઇ, ભક્તિ જાસુ મૈં મુનિહિ સુનાઇ;
સોઇ મમ ઇષ્ટદેવ રઘુવીરા, સેવત જાહિ સદા મુનિ ધીરા.

છંદ.

મુનિધીર યોગીસિદ્ધ સંતત વિમલ મન જેહિ ધ્યાવહીં,
કહિ નેતિ નિગમ પુરાણ આગમ જાસુ કીરતી ગાવહીં;
સોઇ રામ વ્યાપક બ્રહ્મભુવનનિકાયાપતિ માયાધની,
અવતરેઉ અપને ભક્તહિત નિજતંત્ર નિત રઘુકુલમની.

સોરઠો.

લાગ ન ઉર ઉપદેશ, યદપિ કહેઉ શિવ બાર બહુ;
બોલે વિહઁસિ મહેશ, હરિમાયાબલ જાનિ જિય.

ચોપાઇ.

ઉહાં શમ્ભુ અસ મન અનુમાના, દક્ષસુતાકર નહિ કલ્યાના;
મોરે કહેઉ ન સંશય જાહીં, વિધિ વિપરીત ભલાઇ નાહીં.
હોઇહે સોઇ જો રામ રચિ રાખા, કો કરિ તર્ક બઢાવહિ શાખા;
અસ કહિ લગે જપન હરિનામા,ગઇ સતી જહઁ પ્રભુ સુખધામા.

દોહરો.

પુનિ પુનિ હૃદય વિચાર કરિ, ધરિ સીતાકર રૂપ;
આગે હુઇ ચલિ પંથ તેહિ, જેહી આવત સુરભૂપ.

ચોપાઇ.

સતી કપટ જાનેઉ સુરસ્વામી, સમદર્શી સબ અન્તરયામી;
સુમિરત જાહિ મિટૈ અજ્ઞાના, સોઇ સર્વજ્ઞ રામ ભગવાના.
સતી કીન્હ ચહુ તહુઉ દુરાઉ, દેખહુ નારિ સુભાઉ પ્રભાઉ;
નિજમાયાબલ હૃદય બખાની, બોલે વિહુઁસિ રામ મૃદુ બાની.
જોરિ પાણિ પ્રભુ કીન્હ પ્રણામૂ, પિતાસમેત લીન્હ નિજનામૂ;
કહેઉ બહોરિ કહાં વૃષકેતૂ, વિપિન અકેલિ ફિરહી કેહિહેતૂ.

દોહરો.

રામવચન મૃદુ ગૂઢ઼ સુનિ, ઉપજા અતિ સંકોચ;
સતી સભીત મહેશપહુઁ, ચલી હૃદય બડ઼ શોચ.

ચોપાઇ.

મૈં શંકર કર કહા ન માના, નિજઅજ્ઞાન રામપહુઁ આના;
સતી દીખ કૌતુક મગ જાતા, આગે રામ સહિત સિય ભ્રાતા.
ફિરિ ચિતવા પાછે પ્રભુ દેખા, સહિત બન્ધુ સિય સુન્દર વેષા;
જહુઁ ચિતવહી તહુઁા પ્રભુ આસીના, સેવહિ સિદ્ધ મુનીશ પ્રવીના.
દેખે શિવ વિધિ વિષ્ણું અનેકા, અમિત પ્રભાવ એકતે એકા;
વન્દત ચરણ કરત પ્રભુસેવા, વિવિધ વેષ દેખે સબ દેવા.

દોહરો.

સતી વિધાત્રી ઇંદિરા, દેખીં અમિત અનૂપ;
જેહિ જેહિ વેષ અજાદિ સુર, તેહિ તેહિ તનુ અનુરૂપ.

ચોપાઇ.

દેખે જહઁ તહઁ રઘુપતિ જેતે, શક્તિ ન સહિત સકલ સુર તેતે;
જીવ ચરાચર જે સંસારા, દેખે સકલ અનેક પ્રકારા.
પૂજહિં પ્રભુહિં દેવ બહુ વેષા, રામરૂપ દૂસરા નહિં દેષા;
અવલોકે રઘુપતિ બહુતેરે, સીતાસહિત ન વેષ ઘનેરે.
સોઇ રઘુવર સોઈ લક્ષ્મણસીતા, દેખી સતી અતિ ભઈ સભીતા;
હૃદય કંપ તનુ સુધી કછુ નાહીં, નયન મૂંદિ બૈઠી મગુમાહીં.
બહુરિ વિલોકેઉ નયન ઉઘારી, કછુ ન દીખ તહઁ દક્ષકુમારી;
પુનિ પુનિ નાઇ રામપદ શીશા, ચલી તહઁા જહઁા રહે ગિરીશા.

———:o:———

અંગ ૨ જો.

ચોપાઇ.

પ્રભુ જે મુનિ પરમારથવાદી, કહહિં રામકહઁ બ્રહ્મ અનાદી;
શેષ શારદા વેદ પુરાના, સકલ કરહિં રઘુપતિગુણગાના.
તુમ પુનિ રામનામ દિન રાતિ, સાદર જપહુ અનંગઅરાતી;
રામસો અવધનૃપતિસુત સોઇ,કી અજઅગુણ અલખગતિકોઇ.

દોહરો.

જો નૃપતનય તો બ્રહ્મ કિમિ, નારીવિરહમતિ ભોરી;
દેખી ચરિત મહિમાં સુનત, ભ્રમિત બુદ્ધિ અતિ મોરી.

ચોપાઇ.

જો અનીહ વ્યાપક વિભુ કોઉ, કહહુ બુઝાય નાથ મોહિં સોઉ;
અજ્ઞ જાનિ રિસ જનિ ઉર ધરહૂ,જેહિબિધિમોહ મિટે સોઇ કરહૂ.
મૈ વન દીખ રામપ્રભુતાઇ, અતિભયવિકલ ન તુમહી સુનાઇ;
તદપિ મલિન મન બોધ ન આવા, સો ફલ ભલીભાઁતિ મૈંપાવા.
અઁજહૂ પ્રભુ સંશય મન મોરે, કરહું કૃપા વિનઉ કર જોરે;
પ્રભુતબમોહિં બહુભાઁતિ પ્રબોધા,નાથસો સમુઝિ કરહુજનીક્રોધા
તબ કર અસ વિમોહ મોહિં નાહીં, રામકથાપર રૂચિમનમાહીં;
કહહું પુનીત રામગુણગાથા, ભુજગરાજભૂષણ સુરનાથો.

દોહરો.

વંદૌં પદ ધરિ ધરણિ શિર, વિનય કરૌં કરૂં જોરી;
બરણહુ રઘુવરવિશદયશ, શ્રુતિસિદ્ધાંત નિચોરિ.

ચોપાઈ.

પ્રશ્ન ઉમાકે સહજ સુહાયે, છલવિહીન સુનિ શિવમન ભાયે;
હરહિય રામચરિત સબ આયે, પ્રેમપુલકી લોચન જલ છાયે;
શ્રીરઘુનાથરૂપ ઉર આવા, પરમાનંદ અમિત સુખ પાવા.

દોહરો.

મગ્ન ધ્યાનરસ દંડ યુગ, પુનિ મન બાહિર કીન્હ;
રઘુપતિચરિત મહેશ તબ, હર્ષિત વર્ણન કીન.

ચોપાઇ.

ધન્ય ધન્ય ગિરિરાજકુમારી, તુમસમાન નહિં કોઇ ઉપકારી;
પૂછેઉ રઘુપતિકથાપ્રસંગા, સકલ લોક જસ પાવનિ ગંગા,
તુમ રઘુવીરચરણઅનુરાગી, કીન્હેઉ પ્રશ્ન જગતહિતલાગી.

ચોપાઇ.

જિનકે અગુણ નસગુણ વિવેકા,જલ્પહિ કલ્પિત વચનઅનેકા;
હરિમાયાવશ જગત ભ્રમાહીં,તિનહિં કહત કછુ અઘટિતનાહીં.
વાતુલભૂતવિવશ મતવારે, તે નહિં બોલહિં વચન સઁભારે;
જિન કૃત મહા મોહમદપાના, તિનકર કહા કરિયે નહિં કાના.

દોહરો.

અસ નિજ રૂદય બિચારિ, તજુ સંશય ભજુ રામપદ;
સુનુ ગિરિરાજ કુમારિ, ભ્રમતમ રવિકર વચન મમ.

ચોપાઇ.

સગુણહિં અગુણહિં નહિં કછુ ભેદા,
ગાવહિં મુનિ પુરાણ બુધ વેદા;
અગુણ અરૂપ અલખ અજ જોઇ,
ભક્તપ્રેમવશ સગુણ સો હોઇ.
જો ગુણરહિત સગુણ સો કૈસે,
જલ હિમઉપલ બિલગ નહિં જૈસે;
જાસુ નામં ભ્રમ તિમિરપતંગા,
કિમિ તેહિ કહિયે વિમોહપ્રસંગા.
રામ સચ્ચિદાનંદ દિનેશા, નહિં તહઁ મોહ નિશા લવ લેશા;
સહજ પ્રકાશરૂપ ભગવાના, નહિં તહઁ પુનિ વિજ્ઞાનવિહાના.
હર્ષ વિષાદ જ્ઞાન અજ્ઞાના, જીવધર્મ અહમિતિ અભિમાના;
રામ બ્રહ્મ વ્યાપક જગ જાના, પરમાનન્દ પરેશ પુરાના.

દોહરો.

પુરૂષ પ્રસિદ્ધ પ્રકાશનિધિ, પ્રકટ પરાવરનાથ;
રઘુકુલમણિ સોઇ સ્વામિ મમ, કહિ શિવ નાયઉ માથ.

ચોપાઇ.

જાસુ કૃપા અસ ભ્રમ મિટિજાઇ, ગિરિજા સોઇ કૃપાલુ રઘુરાઇ;
આદિ અન્ત કોઉ જાસુ ન પાવા,
મતિઅનુમાન નિગમ અસ ગાવા.
બિનુ પદ ચલૈ સુનૈ બિનુ કાના, કર બિનુ કર્મ કરૈ વિધિ નાના;
આનનરહિત સકલ રસ ભોગી, વિનુ બાની વક્તા બડ઼ યોગી.
તનુબિનુ પરસ નયનબિનુ દેખા, ગ્રહૈ ઘ્રાણબિનુ વાસ અશેખા;
અસ સબ ભાઁતિ અલૌકિક કરણી,
મહિમા જાસુ જાઇ નહિં વરણી.

દોહરો.

જેહી ઇમિ ગાવહિં વેદ બુધ, જાહિ ધરહિં મુની ધ્યાન;
સોઇ દશરથસુત ભક્તિહિત, કોશલપતિ ભગવાન.

સોરઠ.

હરિગુણ નામ અપાર, કથારૂપ અગણિત અમિત;
મૈં નિજમતિઅનુસાર, કહૌં ઉમા સાદર સુનહુ.

ચોપાઇ.

સુનુ ગિરિજા હરિચરિત સુહાયે, વિપુલ વિશદ નિગમાગમ ગાયે;
હરિઅવતાર હેતુ જેહિ હોઇ, ઇદમિત્થ કહિજાઇ ન સોઇ.
રામ અતર્ક બુદ્ધિ મન વાની, મત હમાર અસ સુનહુ ભવાની;
તદપિ સંત મુનિ વેદ પુરાના,
જસ કછુ કહહિં સ્વમતિ અનુમાના.
તસ મૈં સુમુખિ સુનાવઉઁ તોહીં, સમુઝિ પરૈ જસ કારણ મોહીં;
જબ જબ હોય ધર્મકી હાની,
બાઢહિ અસુર અધમ અભિમાની.
કરહી અનીતિ જાઇ નહિં વરણી,
સીદહી વિપ્ર ધેનુ સુરધરણી;
તવતવ પ્રભુ ધરી વિવિધ શરીરા, હરહિ કૃપાનિધિ સજ્જનપીરા.

દોહરો.

અસુર મારી થાપહિં સુરન્હ, રાખહિં નિજ શ્રુતિસેતુ;
જગ વિસ્તારહિં વિશદ યશ, રામજન્મ કર હેતુ.

——:o:——

અંગ ૩ જો.

દોહરો.

વિશ્વરૂપ રઘુવંશમણિ, કરહુ વચન વિશ્વાસ,
લોકકલ્પના વેદ કહ, અંગઅંગપ્રતિ ભાસ.

ચોપાઇ.

પગ પાતાલ શીસ અજધામા,અપર લોક અંગન્હ વિશ્રામા;
ભૃકુટિવિલાસ ભયંકર કાલા, નયન દિવાકર કચ ઘનમાલા.
જાસુ ઘ્રાણ અશ્વિનીકુમારા, નિશિ અરૂ દિવસ નિમેષ અપારા;
શ્રવણ દિશા દશ બેદ બખાની,મારૂત શ્વાસ નિગમ નિજબાની.
અધર લોભ યમ દશન કરાલા, માયા હાસ બાહુ દિગપાલા;
આનન અનલ અંબુપતિ જીહા,ઉત્પતિ પાલનપ્રલય સમીહા.
રોમાવલી અષ્ટદશ ભારા, અસ્થિ શૈલ સરિતા નસજારા;
ઉદર ઉદધિ અધ ગોજાતના, જગમહ પ્રભુકી બહુત કલ્પના.

દોહરો.

અહઁકારશિવ બુદ્ધિ અજ, મન શશિ ચિત્ત મહાન;
મનુજ બાસ ચરઅચરમય, રૂપરાશિ ભગવાન.
અસ બિચારિ સુનુ પ્રાણપતિ, પ્રભુસન બૈર બિહાય;
પ્રીતિ કરહુ રઘુબીરપદ, મમ અહિબાત ન જાય.

———:૦:———

અંગ ૪ થો.

દોહરો.

દિખરાવા માતહિં નિજ, અદભુત રૂપ અખંડ;
રોમરોમપ્રતિ રાજહિં, કોટિ કોટિ બ્રહ્મંડ.

ચોપાઇ.

અગણિત રવિ શશિ શિવ ચતુરાનન,
બહુગિરિ સરિત સિંધુ મહિકાનન;
કાલ કર્મ ગુણ જ્ઞાન સ્વભાઉ, સો દેખા જો સુના ન કાઉ.
દેખી માયા સબબિધિ ગાઢી, અતિ સભીત જોરે કર ઠાઢી;
દેખા જીવ નચાવૈ જાહી, દેખી ભક્તિ જો છોરૈ તાહી.
તનુ પુલકિત મુખ બચન ન આવા,
નયન મૂંદિ ચરણન શિર નાવા;
વિસ્મયવંત દેખિ મહતારી, ભયે બહુરિ શિશુરૂપ ખરારી.
અસ્તુતિ કરિ નજાઇ ભય માના, જગતપિતા મૈં સુતકરિ જાના;
હરિ જનનિહિં બહુવિધિ સમુઝાઇ,
યહ જનિ કતહુઁ કહસિ સુનુ માઇ.

દોહરો.

બારબાર કૌશલ્યા, બિનય કરૈ કર જોરી;
અબ જનિ કબહુઁ વ્યાપઇ, પ્રભુ મોહિં માયા તોરિ.

——:o:——

અંગ ૫ મો.

ચોપાઈ.

ઉદરમાઝ શ્રૃણુ અંડરાયા, દેખેહુ બહુ બ્રહ્માંડનિકાયા;
અતિ બિચિત્ર તહઁ લોક અનેકા, રચના અધિક એકતેં એકા.
કોટિન ચતુરાનન ગૌરીશા, અગણિત ઉડુગણુ રવિ રજનીશા;
અગણિત લોકપાલ યમ કાલા, અગણિત ભૂધર ભૂમિ વિશાલા.
સાગર સરિતા વિપિન અપારા, નાનાભાઁતી સૃષ્ટિવિસ્તારા;
સુર મુનિ સિદ્ધ નાગ નર કિન્નર, ચારિ પ્રકાર જીવ સચરાચર.

દોહરો.

જો નહિં દેખા નહિં સુના, જો મનમહ ન સમાઇ;
અસ અદ્દભુત તહઁ દેખેઉઁ, વરણિ કવનિ બિધિ જાઇ.
એક એક બ્રહ્માંડમહઁ, રહેઉ વર્ષશતએક;
યહિબિધ મૈં દેખત ફિરેઉ, અંડકટાહ અનેક.

ચોપાઇ.

લોકલોક પ્રતિભિન્ન વિધાતા,ભિન્નવિષ્ણુ શિવ મુનિ દિશિત્રાતા;
નર ગંધર્વ ભૂત બૈતાલા, કિન્નર નિશિચર પશુ ખગ વ્યાલા.

દેવ દનુજગણ નાના જાતી, સકળ જીવ તહં આનહિ ભાઁતી;
મહિ સર સાગર સરિ ગિરિ નાના,સબ પ્રપંચ તહઁ આનૈઆના.
અંડકોશ પ્રતિ પ્રતિ નિજ રૂપા,દેખેઉ જીનિસ અનેકઅનૂપા;
અવધપુરી પ્રતિ ભુવન નિહારી, સરજુ ભિન્ન ભિન્ન નર નારી.
દશરથ કૌશલ્યાદિક માતા, વિવિધરૂપ ભરતાદિક ભ્રાતા;
પ્રતિબ્રહ્માંડ રામ અવતારા, દેખેઉ બાલવિનોદ અપારા.

દોહરો.

ભિન્ન ભિન્ન સબ દેખેઉઁ, અતિબિચિત્ર હરિયાન;
અગણિત દેખત ફિરઉઁ મૈં, રામ ન દેખેઉ આન.

——:o:——

સ્તુતિ.

છંદ.

જયજય સુરનાયક જનસુખદાયક પ્રણતપાલ ભગવંતા,
ગોદ્વિજહિતકારી જય અસુરારી સિંધુસુતા પ્રિયકંતા.
પાલનસુરધરણી અદ્ભુતકરણી મર્મ ન જાને કોઇ,
જો સહજકૃપાલા દીનદયાલા કરૌ અનુગ્રહ સોઇ.
જયજય અવિનાશી સબ ઘટવાસી વ્યાપક પરમાનંદા,
અભિગતિ ગોતીતા ચરિત પુનીતા માયારહિત મુકુંદા.
જિહિં લાગિબિરાગી અતિ અનુરાગી વિગત મોહમુનિવૃંદા,
નિશિબાસર ધ્યાવહિં હરિગુણ ગાવહિં જયતિ સચ્ચિદાનંદા.
જેહિ સૃષ્ટિ ઉપાઇ ત્રિવિધ બનાઇ સંગ સહાય ન દૂજા,
સો કરહુ અધારી ચિંત હમારી જાનિય ભક્તિ ન પૂજા.
જો ભવ ભય ભંજન મુનિમનરંજન ગંજન વિપતિવરૂથા,
મન બચ ક્રમ બાની છાંડિ સયાની શરણ સકલ સુરયૂથા.
શારદશ્રુતિ શેષા ઋષય અશેષા જાકહુઁ કોઉનહિં જાના,
જેહિ દીન પિયારે વેદ પુકારે દ્રવૌ સો શ્રી ભગવાના.
ભવવારિધિમંદર સબ વિધિ સુંદર ગુણમંદિર સુખ પુંજા,
મુનિ સિદ્ધસકલ સુરપરમ ભયાતુર નમતનાથ પદકંજા.

———:૦:———

અંગ ૬ ઠો.

ચોપાઈ.

મહિમા નામરૂપગુણગાથા, સકલ અમિત અનંત રઘુનાથા;
નિજ નિજ મતિ મુનિહરિગુણગાવહિં,
નિગમ શેષ શિવ પાર ન પાવહિં.
તુહ્મહિં આદિ ખગ મશક પ્રયંતા,
નભ ઉડાહિં નહિં પાવહિં અંતા;
તિમિ રઘુપતિમહિમા અવગાહા,
તાત કબહુ કોઉ પાવ કિ થાહા.
રામ કામશતકોટિસુભગતનુ, દુર્ગમકોટિઅમિતઅરિમર્દનુ;
શક્રકોટિશતસરિસ બિલાસા, નભ શતકોટિઅમિતઅવકાસા.

દોહરો.

મરૂતકોટિશત બિપુલ બલ, રવિશતકોટિપ્રકાસ;
શશિશતકોટિસુશીતલ, શમન સકલ ભવત્રાસ.
કાલકોટિશતસરિસ અતિ, દુસ્તર દુર્ગ દુરંત;
ધૂમકેતુશતકોટિસમ, દુરાધર્ષ ભગવંત.

ચોપાઈ.

પ્રભુ અગાધ શતકોટિ પતાલા, શમન કોટિશતસરિસ કરાલા;
તીરથ અમિતકોટિશત પાવન,નામઅખિલઅઘપુંજનસાવન.

હિમગિરિકોટિ અચલ રઘુવીરા, સિંધુકોટિશતસમ ગંભીરા;
કામધેનુશતકોટિસમાના, સકલ કામદાયક ભગવાના.
શારદકોટિ અમિતચતુરાઈ, બિધિશતકોટિ અમિતનિપુણાઇ;
વિષ્ણુકોટિશત પાલનકર્તા, રૂદ્રકોટિશતસમ સંહર્તા.
ધનદકોટિશતસમ ધનવાહા, માયાકોટિ પ્રપંચનિધાના;
ધરાધરણ શતકોટિ અહીશા, નિરવધિ નિરૂપમ પ્રભુ જગદીશા.

છંદ.

નિરવિધિ નિરૂપમ રામ સમ નહિં આન નિગમાગમકહૈં,
જિમિ કોટિશત ખદ્યોત રવિસમ કહત અતિ લઘુતા લહૈં.
એહિ ભાઁતિ નિજનિજમતિવિલાસમુનીશહરિહિં બખાનહીં,
પ્રભુભાવગાહક અતિ કૃપાળુ સપ્રેમ સુનિ સુખ માનહીં.

દોહરો.

રામ અમિતગુણસાગર, થાહ કિ પાવૈ કોઇ;
સંતન્હિ સન જસ કછુ સુનેક, તુમહિં સુનાયેલ સોઇ.

સોરઠો.

ભાવવશ્ય ભગવાન, સુખનિધાન કરૂણાભવન;
તજિ મમતા મદ માન, ભજિય રામ સીતારમણ.

——:૦:——

અંગ ૭ મો.

દોહરો.

મેરૂશિખર વટછાયા, મુનિ લોમશ આસીન;
દેખિ ચરણ શિર નાએઉ, બચન કહેઉ અતિ દીન.
સુનિ મમ બચન બિનીતમૃદુ, મુનિ કૃપાલુ ખગરાજ;
મોહિસાદર પૂછત ભયઉ, દ્વિજ આયેઉ કેહિ કાજ.
તબ મૈં કહેઉ કૃપાનિધિ, તુમ સર્વજ્ઞ સુજાન;
સગુણબ્રહ્મઆરાધના, મોહિ કહહુ ભગવાન.

ચોપાઇ.

તબ મુનીશ રઘુપતિગુણગાથા, કહેઉ કછુક સાદર ખગનાથા;
બ્રહ્મજ્ઞાનરત મુનિ વિજ્ઞાની, મોહિ પરમ અધિકારી જાની.
લાગે કરણ બ્રહ્મઉપદેશા, અજ અદ્વૈત અગુણ હૃદયેશા;
અકલઅનીહ અનામઅરૂપા, અનુભવગમ્ય અખંડઅનૂપા.
મનગોતીત અમલ અવિનાશી, નિર્વિકાર નિરવધિ સુખરાશી;
સો તૈં તોહિ તાહિ નહિં ભેદા, વારિબીચિ ઇવ ગાવહિં વેદા.
વિવિધભાઁતિમોહિમુનિસમુજાવા, નિર્ગુણમતમમહૃદયનઆવા;
પુનિ મૈં કહેઉ નાઈ પદ શીસા, સગુણ ઉપાસન કહહુ મુનીશા.
રામભક્તિજલ મમમન મીના, કિમિ વિલગાઇ મુનીશ પ્રબીના;
સોઇ ઉપદેશ કરહુ કરિ દાયા, નિજ નયનન્હિ દેખૌં રઘુરાયા.

ભરિ લોચન બિલોકિ અવધેશા, તબ સુનિહૌં નિર્ગુણઉપદેશા;
પુનિપુનિકહિમુનિકથાઅનૂપા ખંડિસગુણમતઅગુણનિરૂપા.
તબ મૈં નિર્ગુણમત કરિ દૂરી, સગુણ નિરૂપણ કરિ હઠ ભૂરી;
ઉત્તર પ્રત્યુત્તર મૈં કીન્હા, મુનિઉર ભએઉ ક્રોધકર ચીન્હા.
શ્રૃણુ પ્રભુ બહુત અવજ્ઞા કીએ, ઉપજે ક્રોધ જ્ઞાનીકે હીએ;
અતિ સઘર્ષણ કરૈ જો કોઇ, અનલ પ્રગટ ચંદનતે હોઇ.

દોહરો.

બાર બાર સકોપિ મુનિ, કરહિં નિરૂપણ જ્ઞાન;
* મૈં અપને મન બૈઠિ તબ, કરૌં વિવિધ અનુમાન.
ક્રોધ કિ દ્વૈતબુદ્ધિ બિનુ, દ્વૈત કિ બિનુ અજ્ઞાન;
માયાબશ પ્રચ્છન્ન જડ, જીવ કિં ઇશસમાન.

ચોપાઇ.

લાભ કિ કછુ હરિભક્તિ સમાના,
જીહિં ગાવહિં શ્રુતિ સંત પુરાના;
હાનિકી જગ એહિસમ કછુ ભાઇ,
ભજીય ન રામહિં નરતનુ પાઈ.
અઘ કિ બિના તામસ કછુ આના,
ધર્મ કિ દયાસરિસ હરિજાના;
એહિંવિધી અમિત યુક્તિ મન ગુણેઉ,
મુનિઉપદેશ ન સાદર સુનેઉ.

પુનિ પુનિ સગુણપક્ષ મૈં રોપા, તબ મુનિ બોલે બચન સંકોપા;
મૂઢ પરમ શિખ દેઉં ન માનેસિ, ઉત્તર પ્રત્યુત્તર બહુ આનેસિ.
સત્ય બચન વિશ્વાસ ન કરહી, વાયસ ઇવ સબહીસન ડરહી;
શઠ સપક્ષ તબ હૃદય વિશાલા, સપદિ હોહિ પક્ષી ચંડાલા.
લીન્હ શાપ મૈં શીસ ચઢાઇ, નહિં કછુ ભય ન દીનતા આઇ.

દોહરો.

તુરિત ભએઉ મૈં કાગ તબ, પુનિ મુનિપદ શિર નાઇ;
સુમિરિ રામ રઘુવંશમણિ, હર્ષિત ચલેઉ ઉડાઇ.
ઉમા જે રામચરણરત, વિગત કામ મદ ક્રોધ;
નિજ પ્રભુમય દેખહિં જગત, કાસન કરહિં વિરોધ.

ચોપાઇ.

શૃણુ ખગેશ નહિ કછુ ઋષિદૂષણ, ઉરપ્રેરક રઘુવંશવિભૂષણ;
કૃપાસિંધુ મુનિમતિ કરિ ભોરી, લીન્હી પ્રેમપરીક્ષા મોરી.
મનક્રમબચન મોહિ જન જાના, મુનિમતિ પુની ફેરી ભગવાના;
ઋષિ મમ સહનશીલતા દેખી, રામચરણવિશ્વાસ વિશેખી.
અતિવિસ્મય પુનિ પુનિ પછિતાઇ,
સાદર મુનિ મોહિ લીન્હ બુલાઇ;
મમ પરિતોષ વિવિધ વિધિ કીન્હા, હર્ષિત રામમંત્ર તબ દીન્હા.

બાલકરૂપ રામકર ધ્યાના, કહેઉ મોહિ મુનિ કૃપાનિધાના;
સુંદર સુખદ મોહિ અતિ ભાવા,સો પ્રથમહિં મૈં તુમહિં સુનાવા
મુનિ મોહિ કછુક કાલ તહઁ રાખા, રામચરિતમાનસ તબ ભાખા
સાદર યહ મોહિ કથા સુનાઇ, પુનિ બોલે મુનિ ગિરા સુહાઇ.
રામચરિતસર ગુપ્ત સુહાવા, શંભુપ્રસાદ તાત મૈં પાવા;
તોહિ નિજભક્ત રામકર જાની, તાતેં મૈં સબ કહેઉ બખાની
રામભક્તિ જીનકે ઉર નાહીં, કબહુઁ ન તાત કહિય તિન્હપાહીં;
મુનિમોહિ વિવિધભાઁતિ સમુઝાવા મૈં સપ્રેમ મુનિપદ શિરનાવા
નિજકરકમલ પરસિ મમ શીશા, હર્ષિત આસિસ દીન્હ મુનીશા
રામભક્તિ અવિરલ ઉર તોરે, બસિહિ સદા પ્રસાદ અબ મોરે.

દોહરો.

સદા રામપ્રિય હોબ તુમ્હ, શુભગુણભવન અમાન;
કામરૂપ ઇચ્છામરણ, જ્ઞાનવૈરાગનિધાન.
જેહિ આશ્રમ તુમ વસહુ પુનિ, સુમિરત શ્રીભગવંત;
વ્યાપહિં તહઁ ન અવિદ્યા, યોજન એકપર્યંત.

———:૦:———

અંગ ૮ મો.

ચોપાઇ.

સોઇ પ્રભુ ભ્રૂવિલાસ ખગરાજા, નાચનટી ઇવ સાહત સમાજા;
વ્યાપક બ્રહ્મ અખંડ અનંતા, અખિલ અમોઘ એક ભગવંતા.
સોઇ સચ્ચિદાનઁદ ધનશ્યામા, અજ વિજ્ઞાનરૂપ ગુણધામા;
અગુણ અદંભ ગિરા ગોતીતા, સમદરશી અનવદ્ય અજીતા.
નિર્ગુણ નિરાકાર નિર્મોહા, નિત્યનિરંજન સુખસંદોહા;
પ્રકૃતિપાર પ્રભુ સબ ઉરબાસી, બ્રહ્મ નિરીહ વિરજ અવિનાશી.
ઇહઁા મોહકર કારણ નાહીં, રવિસન્મુખ તમ કબહું કિ જાહી.

દોહરા.

ભક્તહેતુ ભગવાન પ્રભુ, રામ ધરેઉ તનુભૂપ;
કિયે ચરિત પાવન પરમ, પ્રાકૃતનરઅનુરૂપ.
યથા અનેકન વેષ ધરિ, નૃત્ય કરૈ નટ કોઈ;
જો જો ભાવ દિખાવહિ, આપુન હોય ન સોઇ.

ચોપાઇ.

અસ રઘુપતિલીલા ઉરગારી, દનુજ વિમોહન જનસુખકારી;
જેમતિમલિન વિષયબશ કામી,પ્રભુપર મોહ ધરહિંઇમિસ્વામી.

નયનદોષ જાકહઁ જબ હોઇ, પીત બરણ શશિ કહુ કહુ સોઇ;
જબ જેહિદિશિભ્રમ હોઇ ખગેશા,સો કહિ પશ્ચિમ ઉગેઉ દિનેશા.
નૌકારૂઢ ચલત જગ દેખા, અચલ મોહબસ આપુહિ લેખા;
બાલક ભ્રમહિં ન ભ્રમહિં ગૃહાદી, કહહિં પરસ્પર મિથ્યાબાદી.
હરિવિષઇક અસ મોહિ વિહંગા, સુપનેહુ નહિં અજ્ઞાનપ્રસંગા;
માયાબશ મતિમંદ અભાગી, હૃદય જવનિકા બહુવિધ લાગી.
તે શઠ હઠબશ સંશય કરહીં, નિજ અજ્ઞાન રામપર ધરહીં.

દોહરા.

કામક્રોધમદલોભરત, ગૃહાસક્ત દુખરૂપ;
તે કિમિ જાનહિં રઘુપતિહિં, મૂઢ પરે તમકૂપ.
નિર્ગુણરૂપ સુલભ અતિ, સગુણ ન જાનૈ કોઇ;
સુગમ અગમ નાનાચરિત, સુનિમુની મનભ્રમ હોઇ.

આ પુસ્તક તુલસીકૃત રામાયણમાંથી છાપ્યું છે.